

แนวทางการป้องกันปัญหา ยาเสพติดอย่างยั่งยืน ด้วยรูปแบบ บ้าน วัด รัฐ โรงเรียน

สุนฤต อังน้อย

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านวังจวน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1

สถานการณ์ยาเสพติดจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยสถานีวิทย์กระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบูรณ์ สำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์ (2562) รายงานการวิเคราะห์ด้านการวิเคราะห์พื้นที่ที่พบว่าสารการแพร่ระบาดของยาเสพติด โดยพิจารณาวิเคราะห์จากข้อมูลผู้ถูกจับกุม ผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเดือนตุลาคม 2562 ผู้ถูกจับกุมโดยแยกเป็นรายอำเภอจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ หล่มเก่า และหล่มสัก ด้านการวิเคราะห์สถานการณ์การค้าและการขนส่งยาเสพติดประจำเดือนตุลาคม 2562 พื้นที่ที่มีผลการจับกุมผู้ค้ายาเสพติดมากที่สุด คือ อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ วิเชียรบุรี และหล่มสัก โดยทางจังหวัดมีการจับกุมทั้งหมด 81 คดี ผู้ต้องหา 81 คน และด้านการวิเคราะห์สถานการณ์ของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 619 แห่ง แบ่งเป็น ในระบบ 608 แห่ง นอกกระบบ 11 แห่ง พฤติกรรมเสี่ยงสูงสุด 3 อันดับแรก ของนักเรียนนักศึกษาสถานศึกษาในระบบ คือ บุหรี่ ร้อยละ 38.94 สุรา ร้อยละ 21.15 และเที่ยวกลางคืน ร้อยละ 15.39

โรงเรียนบ้านวังจวน ตั้งอยู่ที่ ตำบลบ้านโคก อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ดำเนินการจัดการศึกษาตั้งแต่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยจากสถานการณ์ด้านยาเสพติดในจังหวัดเพชรบูรณ์ จะพบว่า นักเรียนในวัยเรียนมีความเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด โดยพบมากที่สุด คือ ปัญหาการสูบบุหรี่ และการดื่มสุรา ซึ่งในบริบทของชุมชนในโรงเรียน พบว่า มีผู้ปกครอง

ที่ดื่มสุรา และสูบบุหรี่ในหลายครอบครัว และมีนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในสถานศึกษาใกล้เคียง ถูกตรวจพบยาเสพติด จากการสุ่มตรวจของโรงเรียนและตำรวจในพื้นที่ ดังนั้น จากที่กล่าวมา จึงจะเห็นได้ว่า นักเรียนโรงเรียนบ้านวังจานมีความเสี่ยงต่อการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด (บุหรี่หรือสุรา) เนื่องจากสภาพแวดล้อมด้านครอบครัวและรุ่นพี่ อาจทำให้นักเรียนเกิดการอยากรู้ อยากลอง หรือการถูกชักจูงเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ สุรา หรือยาเสพติดได้

การป้องกันและแก้ปัญหาด้านการสูบบุหรี่หรือการดื่มสุราในวัยเรียนของนักเรียน จำเป็น ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการดูแลนักเรียน โดยยุทธ จีนา และ รมิตา จีนา (2561) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบบรรณานุกรม ในการส่งเสริมคุณธรรมค่านิยม 12 ประการของ นักเรียนไว้โดยกำหนดบทบาทของชุมชน บทบาทของวัด และบทบาทของโรงเรียน ที่ร่วมกัน ส่งเสริมคุณธรรมนักเรียน จากแนวคิดดังกล่าว จะเห็นได้ว่า การพัฒนาคุณลักษณะที่ดีของนักเรียน จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของทุกภาคส่วน นอกจากนี้ ยังมีหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีเป้าหมาย ด้านการพัฒนาคน พัฒนาสังคม หรือการดูแลป้องกันปัญหาด้านอบายมุขต่าง ๆ เช่น องค์กร บริหารส่วนตำบล องค์กรตำรวจ องค์กรด้านสาธารณสุข เป็นต้น องค์กรเหล่านี้เป็นหน่วยงาน ที่สามารถเข้ามาช่วยเหลือด้านการป้องกันแก้ไขปัญหาคาการสูบบุหรี่ หรือการดื่มสุราของนักเรียนได้ เช่นกัน การร่วมมือในการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาด้านการสูบบุหรี่ หรือการดื่มสุราของนักเรียน ดำเนินการได้โดยความร่วมมือของบ้าน (ชุมชน) วัด หน่วยงานของรัฐและโรงเรียน

ดังนั้น เพื่อเป็นเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมให้แก่ นักเรียน ป้องกันไม่ให้ นักเรียนในสถานะ เยาวชนของชาติยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด โรงเรียนบ้านวังจานจึงดำเนินการขับเคลื่อนแนวทางตาม ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง โดยการน้อมนำพระบรมราโชบายทางการศึกษา ของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 10 ด้านการมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรม และหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง สู่การปฏิบัติเพื่อป้องกันปัญหา ยาเสพติด ด้านการสูบบุหรี่หรือการดื่มสุรา อย่างยั่งยืน

การดำเนินงานตามแนวทางการป้องกันปัญหายาเสพติด อย่างยั่งยืนด้วยรูปแบบ “บ้าน วัด รัฐ โรงเรียน”

การดำเนินงานตามแนวทางการป้องกันปัญหายาเสพติดอย่างยั่งยืนด้วยรูปแบบ “บ้าน วัด รัฐ โรงเรียน” ผ่านกระบวนการ (PIR) 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 วางแผน (Plan) ดำเนินการโดยทีมนำ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และคณะครู โดยดำเนินการกำหนดนโยบายโรงเรียน ปลอดภัย ปลอดภัย ปลอดภัย กำหนดกิจกรรมในการสร้างภูมิคุ้มกันด้านยาเสพติดแก่นักเรียน กำหนดแนวทางการบูรณาการความรู้เกี่ยวกับโทษของยาเสพติดในการจัดการเรียนรู้ รายวิชา ลูกเสือ-เนตรนารี (ลูกเสือสามัญ) และประสานงานกับหน่วยงานภายนอกเพื่อขอบุคลากรมา ช่วยให้ความรู้ ทักชะแก่นักเรียน

ขั้นที่ 2 ปฏิบัติ (Implement) ดำเนินการโดยทีมทำ ประกอบด้วย ครูและวิทยากรจาก หน่วยงานภายนอก ได้แก่ ครูพระ ครู D.A.R.E (Drug Abuse Resistance Education) เภสัชกร ครูโรงเรียนของรัฐ และเอกชน ที่มาร่วมกันจัดกิจกรรมให้แก่ นักเรียนโรงเรียนบ้านวังจันทน์

ขั้นที่ 3 สะท้อนผล (Reflect) ดำเนินการโดยทีมโรงเรียนบ้านวังจันทน์ ประกอบด้วย นักเรียน ครูและผู้อำนวยการโรงเรียน โดยนักเรียนสะท้อนคิดจากกิจกรรมที่โรงเรียนจัดครูสังเกต พฤติกรรมนักเรียนและจัดทำสรุปผลการดำเนินกิจกรรม พร้อมทั้งเผยแพร่รายงานและให้ ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงการดำเนินงาน

การวางแผน (Plan)

โดยทีมนำ (ผู้อำนวยการโรงเรียน/
คณะกรรมการโรงเรียน/คณะครู)

- กำหนดนโยบาย
- วางแผนกิจกรรม
- ประสานความร่วมมือ

การนำแผนสู่การปฏิบัติ (Implement)

โดยทีมทำ (คณะครู/วิทยากร)

- กิจกรรมสร้างภูมิคุ้มกัน
- กิจกรรมบูรณาการความรู้

การสะท้อนผล (Reflect)

โดยทีมกำกับติดตาม

(ผู้อำนวยการโรงเรียน/ครู/นักเรียน)

- รายงานผลกิจกรรม
- รายงานผลบูรณาการความรู้
- เสนอแนะปรับปรุง

การบูรณาการการดำเนินงาน “บ้าน วัด รัฐ โรงเรียน”

โรงเรียนบ้านวังจานได้ประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วน บ้าน วัด รัฐ โรงเรียน และทำงานร่วมกัน โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตั้งแต่ฝ่ายรัฐและปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตน ดังนี้

บ้าน ผู้นำชุมชนและชุมชนบ้านวังจันทน์ ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการป้องกัน การเกี่ยวข้องกับบุหรี่ สุรา และยาเสพติดของนักเรียน ร่วมวางแผนหาแนวทางในการขับเคลื่อน บ้านและโรงเรียนปลอดบุหรี่ ปลอดอบายมุขและยาเสพติด โดยการรณรงค์ป้องกันยาเสพติด และขอความร่วมมือกับร้านค้าชุมชน งดจำหน่ายบุหรี่หรือสุราแก่นักเรียน ทุกกรณี

การประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาฯ และชี้แจงผู้ปกครองนักเรียน เพื่อกำหนดนโยบายและแนวทางในการขับเคลื่อนสถานศึกษา เป็นโรงเรียนปลอดบุหรี่ และโรงเรียนปลอดอบายมุข

วัด วัดวังจามเป็นแหล่งรวมจิตใจ แหล่งปลูกฝังจิตสำนึกต่อการทำดี ละเว้นความชั่ว และ พระสงฆ์ ซึ่งเป็นครูพระสอนธรรมะจะปลูกฝังความดีงาม ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดให้นักเรียน โดยให้ความรู้ด้านศีลธรรมทุกสัปดาห์ และการปฏิบัติธรรมของนักเรียนทุกวันสำคัญทางศาสนา ณ วัดวังจาม

การนำพระสงฆ์สอนธรรมะให้กับนักเรียน

รัฐ บุคลากรหรือหน่วยงานของรัฐที่มาร่วมจัดกิจกรรมโรงเรียนปลอดบุหรี่/กิจกรรมส่งเสริมความรู้เพื่อป้องกันตนเองต่อยาเสพติด อาทิ โครงการครู D.A.R.E เป็นโครงการศึกษาเพื่อต่อต้านการใช้ยาเสพติดในเด็กนักเรียนจากสถานีตำรวจภูธรเมืองเพชรบูรณ์ ให้ความรู้ด้านยาเสพติด เกสซ์กรจากสำนักงานสาธารณสุข จังหวัดเพชรบูรณ์ อบรมให้ความรู้ด้านบุหรีครูโรงเรียนบ้านโคก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ส่งเสริมทักษะกีฬาให้กับนักเรียนเพื่อป้องกันยาเสพติด ครูโรงเรียนเทศบาล 1 สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น อบรมให้ความรู้ในเรื่องดนตรีเพื่อป้องกันยาเสพติด ครูโรงเรียนเมตตาวิทยา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนให้ความรู้ในเรื่องอาชีพสุจริต เป็นต้น

การจัดกิจกรรมโรงเรียนร่วมกับหน่วยงานของรัฐ

โรงเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านวังจาง คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา กำหนดแนวทางการดำเนินงานขับเคลื่อนโรงเรียนปลอดบุหรี่ โรงเรียนปลอดอบายมุข จัดสภาพแวดล้อม มีมาตรการป้องกันการสูบบุหรี่ มาตรการป้องกันอบายมุข จัดกิจกรรมและวิธีการส่งเสริมให้ความรู้แก่นักเรียนเพื่อให้นักเรียนมีภูมิคุ้มกันไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด โดยจัดทำประกาศและกำหนดนโยบายโรงเรียนปลอดบุหรี่ และปลอดอบายมุข วางแผนการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมภูมิคุ้มกันด้านยาเสพติดที่ยั่งยืนแก่นักเรียน จัดสภาพแวดล้อมให้ปลอดภัย ไม่มีแหล่งมั่วสุมในโรงเรียน จัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการเรื่องโทษของยาเสพติดให้นักเรียนทราบและส่งเสริมบุคลากรของโรงเรียนให้ประพฤติตนเป็นแบบอย่างแก่นักเรียน

ผลสำเร็จของการดำเนินงาน

ด้านนักเรียน นักเรียน ร้อยละ 100 ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ผ่านเกณฑ์การประเมินตามหลักสูตรทุกคน

ด้านครู ครู ร้อยละ 100 ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด อีกทั้ง ได้รับรางวัลจากการปฏิบัติตนและการปฏิบัติงาน อาทิ รางวัลครูผู้สอนดีเด่น ระดับจังหวัด ประจำปี 2563 รางวัลครูดีไม่มีอบายมุข ประจำปี 2564 และรางวัลโครงการโรงเรียนปลอดบุหรี่ ระดับดีมาก ปีการศึกษา 2563

ด้านผู้บริหาร ผู้อำนวยการโรงเรียนบริหารจัดการสถานศึกษาจนเกิดผลสำเร็จต่อนักเรียนจนได้รับรางวัล อาทิ รางวัลโครงการโรงเรียนปลอดบุหรี่ ระดับดีมาก ปีการศึกษา 2563 และรางวัลครูดีไม่มีอบายมุข ประจำปี 2563 และ 2564

ด้านโรงเรียน โรงเรียนมีแนวทางป้องกันปัญหายาเสพติด (บุหรี่ยาและสุรา) และดำเนินการจนเกิดผลแก่นักเรียน เป็นที่ยอมรับของหน่วยงานต่าง ๆ จนได้รับรางวัล อาทิ รางวัลผลการดำเนินงาน/วิธีปฏิบัติที่ดีเลิศ (Best Practice) การขับเคลื่อนพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของรัชกาลที่ 10 และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปีการศึกษา 2562 ระดับดี รางวัลโรงเรียนปลอดบุหรี่ ระดับดีมาก สถานศึกษาขนาดเล็ก ปีการศึกษา 2563 และได้รับรางวัลโรงเรียนดีไม่มีอบายมุข ประจำปีการศึกษา 2563

ด้านชุมชน ชุมชน มีส่วนร่วมในการดูแลบุตรหลานของตนเองให้ปลอดภัยจากยาเสพติด ทำให้ได้แนวทางป้องกันปัญหาเสพติดของเด็กในวัยเรียนในชุมชน

ความสำเร็จของการดำเนินงานตามแนวทางการป้องกันปัญหาเสพติดอย่างยั่งยืนด้วยรูปแบบ “บ้าน วัด รัฐ โรงเรียน” จะเกิดขึ้นได้ ต้องอาศัยสัมพันธ์ภาพระหว่าง โรงเรียน บ้าน วัด และหน่วยงานอื่น ๆ ในการประสานงานขอความร่วมมือ หรือขอรับการสนับสนุนวิทยากร เพื่อช่วยจัดกิจกรรมอันเกิดประโยชน์ต่อการป้องกันปัญหาเสพติด นโยบายและภาวะผู้นำของผู้บริหารของโรงเรียนก็มีความสำคัญในการขับเคลื่อน โดยวางแผนงานให้นักเรียนได้รับการส่งเสริมผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งการร่วมในการดำเนินงานทุกกิจกรรมเพื่อเป็นตัวอย่างแก่บุคลากรและนักเรียน การเอาใจใส่นักเรียนของครูที่ปรึกษา ที่ต้องรู้จักนักเรียนรายบุคคล ไม่ทอดทิ้งนักเรียน มีความมุ่งมั่นในการพัฒนานักเรียนในทุกด้าน ไม่เพียงแต่ด้านวิชาการ แต่ต้องพัฒนา

คุณลักษณะที่ดีแก่นักเรียน และการเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน กุ๋รมีเป้าหมายร่วมกันของทุกภาคส่วนที่มุ่งหวังให้นักเรียนผู้เป็นเยาวชนของชาติเป็นสมาชิกของชุมชนห่างไกลจากยาเสพติดและอบายมุขต่าง ๆ และสิ่งที่สำคัญที่สุด คือ นักเรียน เปิดใจรับรู้ ไม่ต่อต้าน มีกรอบความคิดแบบเติบโต (Growth Mindset) ร่วมกิจกรรมทุกกิจกรรม เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันแก่ตนเอง มีความตั้งใจที่จะเป็นคนดีไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด และอบายมุขต่าง ๆ

เอกสารอ้างอิง

- สำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์. (2562). การประชุมคณะทำงาน เพื่าระวังปัญหาเสพติดระดับพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์ (โต๊ะข่าว). สำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์. <https://thainews.prd.go.th/th/news/detail/TCATG191107220406038>
- มูลนิธิชัยพัฒนา. (2563). จุดเริ่มต้นแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง. <https://www.chaipat.or.th/publication/publish-document/sufficiency-economy.html>
- ยุทธ จีนาและ รมิตา จีนา. (2561). บวรสันติสุข : รูปแบบการมีส่วนร่วมของบ้าน วัด โรงเรียน ในการส่งเสริมคุณธรรมค่านิยม 12 ประการ จังหวัดเชียงใหม่. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 6 (ฉบับพิเศษ), 54-55.

: